Από τον Χομεϊνί στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο

Το παρακάτω άρθρο είναι μία οφειλόμενη απάντηση στην Λαμπρινή θωμά και το άρθρο της «Από τον Κροπότκιν στο Ιράν», το οποίο δημοσιεύθηκε στις 9/1/20 στο ThePressProject (Σύνδεσμος για το άρθρο: https://thepressproject.gr/apo-ton-kropotkin-sto-iran/)

του Βασίλη Γεωργάκη

Ας ξεκινήσουμε με μία παραδοχή: η εμπλοκή του εργατικού και ευρύτερα του κινήματος για την κοινωνική χειραφέτηση με την γεωπολιτική είναι σχεδόν τόσο παλιά όσο το ίδιο το κίνημα. Από την εποχή που οι Μαρξ και Ένγκελς έβλεπαν στην Τσαρική Ρωσία τον μεγάλο εχθρό της Επανάστασης, εξαιτίας της εμπλοκής της στα γεγονότα της Ουγγαρίας το 1848-49, μέχρι τον Μπακούνιν και την χιμαιρική του ανάμειξη με το κίνημα για την ιταλική ενοποίηση που τον έφερε με πλάγιο τρόπο μέχρι και σε επαφή με τις αλυτρωτικές επιδιώξεις του Όθωνα,[1] αλλά και τους Γαριβαλδινούς εθελοντές που συμμετείχαν με ενθουσιασμό στον γελοίο Ελληνο-Τουρκικό πόλεμο του 1897, σοσιαλιστές και αναρχικοί, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, έβλεπαν τα συμφέροντα της κοινωνικής επανάστασης να συμπλέκονται με την τύχη γεωπολιτικών ανταγωνισμών.

Ο πόλεμος ο οποίος άλλαξε τα δεδομένα οριστικά, ήταν ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος. Η αναπόφευκτη αυτή σύγκρουση ανάμεσα στις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής δοκίμασε σε τέτοιο βαθμό την συνοχή του εργατικού κινήματος, που τελικά κατέληξε στην διάσπαση της πανίσχυρης Δεύτερης Διεθνούς και άνοιξε τον δρόμο για την Ρωσική Επανάσταση και την δημιουργία της Τρίτης Διεθνούς.

Και να ‘μαστε σήμερα, πάνω από έναν αιώνα μετά, να βλέπουμε να ανασύρονται πολιτικά κείμενα της περιόδου, ως επιχειρήματα υποστηρικτικά για θέσεις σχετικές με την σημερινή γεωπολιτική

πραγματικότητα.

Διαβάζουμε σήμερα ως επίκαιρο, το Μανιφέστο των 16 αναρχικών, με το οποίο το 1916 εξέχουσες προσωπικότητες του αναρχικού κινήματος, μεταξύ των οποίων ο Κροπότκιν, υπερθεμάτιζαν την συμμετοχή στο σφαγείο του Α' Παγκοσμίου ενάντια στον πρωσικό μιλιταρισμό. Μεταξύ άλλων, η αρθρογράφος αναφέρει πως:

Όχι μόνο για τον Κροπότκιν, αλλά και για την Αριστερά παλαιότερων εποχών πολλά από αυτά ήταν αυτονόητα, και τα σημερινά διλήμματα ακατανόητα, όπως και ο ισαποστακισμός («Μα καλά, πρέπει να είμαι σώνει και καλά με τις ΗΠΑ ή με τους Μουλάδες;»).

Εδώ είναι αναγκαίες πολλές απαντήσεις.

Το γεγονός πως για τον Κροπότκιν κάποια πράγματα ήταν ξεκάθαρα, δεν δεσμεύει, όπως δεν δέσμευσε και τότε το αναρχικό κίνημα. Ο Κροπότκιν, εκτός από μία πραγματικά σεπτή μορφή του κινήματος, υπήρξε ένας άνθρωπος της εποχής του. Ένας άνθρωπος λίγο ή πολύ δέσμιος αξιωμάτων που σήμερα είναι – η θα έπρεπε να λογίζονται ως – ξεπερασμένα. Η ιδέα πως ένα κράτος, είτε αυτό ήταν η Ρωσία είτε η Γερμανία, μπορεί να χαλιναγωγήσει την κοινωνική επανάσταση δεν άνηκε αποκλειστικά στον Κροπότκιν, αλλά χρονολογείται τουλάχιστον από την εποχή των Μαρξ και Ένγκελς. Άλλωστε ακριβώς τέτοιου τύπου επιχειρηματολογία χρησιμοποίησε ο Κάουτσκι δικαιολογώντας την γερμανική εμπλοκή στον πόλεμο, προβάλλοντας με την σειρά του την Ρωσία ως τον μεγάλο αντίπαλο του εκδημοκρατισμού και της κοινωνικής χειραφέτησης, κερδίζοντας με το σπαθί του την περιφρόνηση και το μένος του Λένιν. Πέραν τούτου ο Κροπότκιν δεν εξέφρασε σε καμία περίπτωση το σύνολο του αναρχικού κινήματος, η συντριπτική πλειοψηφία του οποίου στάθηκε επικριτικά απέναντι στο κείμενο των 16.[2]

Όσον αφορά την Αριστερά, ποιες ήταν οι εποχές όπου τέτοια διλήμματα ήταν ακατανόητα; Αν μιλάμε για τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, τότε η αρθρογράφος διαπράττει βαρύτατο σφάλμα – επειδή

όμως θεωρούμε πως έχει γνώση των πραγμάτων, θα λέγαμε πως επιλέγει να μην αναφερθεί στην γενναία στάση του Λένιν και των λιγοστών συντρόφων του, οι οποίοι κόντρα στον πατριωτικό πυρετό που σάρωσε την Ευρώπη και τα Σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων, ερμηνεύοντας ορθά τον πόλεμο ως μία ιμπεριαλιστική σύγκρουση που δεν είχε τίποτα να προσφέρει στην εργατική τάξη.

Δεν μπορούμε σήμερα να περιφέρουμε διακηρύξεις περασμένων εποχών, αγνοώντας τα γεγονότα που τις διέψευσαν: **οι φλόγες της Επανάστασης που σάρωσαν την Τσαρική Ρωσία άναψαν όταν κάποιοι λίγοι επαναστάτες αρνήθηκαν να πάρουν μέρος σε έναν πόλεμο που στην πραγματικότητα δεν τους αφορούσε.** Ισαποστακισμός; Φαντάζομαι θεωρούνταν ως τέτοιος από τους Κάουτσκι της εποχής.

Στα σημερινά, στα οποία τόσο χοντροκομμένα μας παραπέμπει η αρθρογράφος, η άρνηση μας να ταυτίσουμε την υπόθεση της κοινωνικής χειραφέτησης με την μοίρα ενός άθλιου, θεοκρατικού καθεστώτος δεν σημαίνει πως δεν αναγνωρίζουμε τον ρόλο γκάνγκστερ που ΗΠΑ και ΝΑΤΟ παίζουν τόσα χρόνια στην Μέση Ανατολή, στα Βαλκάνια και στην Λατινική Αμερική.

Ο αντιεξουσιαστικός χώρος στην Ελλάδα έχει αναφερθεί με συνέπεια στον καταστροφικό ρόλο ΗΠΑ, ΝΑΤΟ και ΕΕ, που με τις πολιτικές τους εξαθλιώνουν και αφανίζουν κοινωνίες ολόκληρες, με πρόσφατο παράδειγμα την Συρία. Αυτό που δεν κάνει ο αντιεξουσιαστικός χώρος είναι να υιοθετήσει την μανιχαϊστική θέαση του κόσμου που μάλλον η αρθρογράφος υιοθετεί, σύμφωνα με την οποία «κάθε εχθρός των ΗΠΑ είναι άξιος υποστήριξης». Ο Ψυχρός Πόλεμος τελείωσε, η ΕΣΣΔ κατέρρευσε, οι διεθνείς σχέσεις είναι κάπως πιο περίπλοκες από όσο μπορεί να φάνταζαν πριν 40 και 50 χρόνια.

> *Εν ολίγοις, δεν πρόκειται να δούμε ποτέ ως συνοδοιπόρους και συναγωνιστές μακελάρηδες σαν τον Μιλόσεβιτς, τον Καντάφι, τον Άσσαντ και τον Σουλεϊμάνι.*

Οι συνοδοιπόροι μας είναι αυτοί που για εβδομάδες διαδήλωναν

στους δρόμους της Τεχεράνης, η φωνή των οποίων πνίγηκε για μία ακόμη φορά εξαιτίας της τρομοκρατικής ενέργειας των ΗΠΑ. Ανθρώπων που δεν διαδήλωναν «για να βάλουν μίνι» όπως αναφέρει χυδαία η αρθρογράφος, αλλά που διαμαρτύρονταν για την ανεργία, τον πληθωρισμό και γενικώς όλα αυτά που προκαλεί ο Καπιταλισμός – ω ναι, το Ιράν δεν είναι κάποια λαϊκή δημοκρατία.

Συνοδοιπόροι μας επίσης είναι αυτοί που βγήκαν στους δρόμους στις ΗΠΑ, διατρανώνοντας την αντίθεση τους σε μία διαφαινόμενη νέα πολεμική περιπέτεια στην Μέση Ανατολή. Όμοια με το Ιράν, και στις ΗΠΑ, η δολοφονία Σουλεϊμάνι, έρχεται να θέσει σε δεύτερη μοίρα τόσο τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Ντόναλντ Τραμπ, όσο και να μετατοπίσει τον πολιτικό λόγο προς την εξωτερική πολιτική, σε μία προεκλογική περίοδο όπου το ενδιαφέρον φαινόταν να επικεντρώνεται σε κοινωνικά ζητήματα, όπως η υγεία, η εκπαίδευση και η εξαθλίωση της αμερικανικής εργατικής τάξης.

Όπως το 1914, έτσι και το 2020, εμείς επιλέγουμε τον δρόμο των αγώνων, της ελευθερίας, της άμεσης δημοκρατίας και της κοινωνικής χειραφέτησης – ούτε τον δρόμο της αστικής δημοκρατίας των πολυεθνικών ούτε αυτόν των μουλάδων και των πολεμόχαρων στρατιωτικών.

Γιατί η κοινωνική χειραφέτηση δεν περνάει από κανέναν από αυτούς τους δρόμους.

[1] Βλ. Αντώνης Λιάκος, *Η Ιταλική Ενοποίηση και η Μεγάλη Ιδέα*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1985

[2] Συλλογικό, *Οι Αναρχικοί στον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο*, Ανατρεπτικές Εκδόσεις, 2018